

Obří vlny na Slunci

NASA uveřejnila snímky a počítačovou simulaci neobvyklého jevu nazývaného také „sluneční tsunami". Více najdete na stránce **science.nasa.gov** pod titulkem Monster Waves on the Sun are Real.

ČEŠTÍ EGYPTOLOGOVÉ zahájili jako vůbec první na světě průzkum pohřbených paláců u súdánské vesnice Usli.

2x FOTO: MIROSLAV BÁRTA

PALÁC V USLI
Vykopávky čtvercovité stavby, pravděpodobně Harsjotefova paláce

Po stopách núbijských králů

MIROSLAV BÁRTA

V polovině října začala expedice Filozofické fakulty Univerzity Karlovy v Praze a Fakulty životního prostředí Univerzity Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem v Súdánu. Čeští archeologové a egyptologové pracují na přidělené koncesi v Usli. Představuje jednu z nejstarších lokalit majících těsný vztah k tzv. napatskému království v 1. tis. př. Kr. Odborníci předpokládají, že se zde tehdy nacházel jeden z královských paláců, chrám a rozsáhlé osídlení.

Z deníku archeologů

V posledních dvou týdnech jsme v Usli prozkoumali plochu přes dvě stě metrů čtverečních. Narazili jsme přitom na základy napatského chrámu ze 7. až 6. století př. Kr., objevili torzo sochy napatského panovníka a spoustu zajímavých artefaktů vztahujících se k existenci a postupnému zanikání místního chrámu.

V této lokalitě se archeologové v minulosti nikdy na dlouho nezastavovali, a tak vše, co jsme do zahájení výzkumu znali, byly zejména písemné zprávy. Núbijsky se jmenuje Usli, což v překladu znamená „těžká půda". Nachází se přibližně 30 kilometrů na jih od střediska severní provincie Merowe. S výjimkou ojedinělých nálezů a jednoho průzkumu polského archeologa Bogdana Żurawského se súdánskými kolegy v r. 2000 zde nikdy nebyl prováděn řádný výzkum. Żurawského expedice nalezla ve vrchních vrstvách v okolí chrámu, kde pracujeme i my, keramiku kúšitského stáří, chlebové formy typologicky odpovídající 18.–20. dynastii starého Egypta a nápadný podíl egyptské keramiky z béžovozeleného jílu (Qena clay).

Usli je patrně totožné s lokalitou Tare, která je známa už z Harsjotefových análů z roku 35 a z Nastasenovy stély. Panovník Harsjotef zde měl postavit padesát loktů dlouhý komplex, šlo zřejmě o palác, a ne o chrám, který by nebyl čtvercového půdorysu. Vládce Núbijců Nastasen na stéle z 8. roku své vlády zase zmiňuje, že Tare bylo zasvěceno bohyni Bastetě. Nic víc, nic míň...

Obtížné vykopávky

Začátky naší expedice byly komplikované. Ve vesnici Usli nikdy neprobíhal archeologický výzkum a místní lidé neuměli pracovat na výkopu. Když jsme ve vesnici rozhlásili, že potřebujeme muže na práci, tak se první den ráno neobjevil nikdo. Tři zvědavci dorazili až kolem oběda. Druhý den jsme jich už měli pět... Trvalo několik dní, než jsme najali 17–18 mužů, o které jsme usilovali. I ty jsme však museli postupně zaučovat. Pracujeme systémem jako v Egyptě, máme dva chlapy, kteří obsluhují motyky – ti jsou zpravidla nejdůležitější a nejšikovnější, na nich do značné míry záleží, co se najde a v jakém stavu.

NÁLEZ SOCHY
Objev podstavce a spodní části kráčející sochy panovníka 25. dynastie

Za nimi dělají „lopaty", které nakládají do kýblů vykopanou zeminu. Zvláště na ty je třeba dávat pozor, aby řádně pracovaly, protože mají tendenci nakládat nádoby poloprázdné.

Postupně jsme otevřeli tři „čtverce" (dva 10 x 10 a jeden 5 x 10 metrů) oddělené metrovými kontrolními bloky profilů. Ty jsou důležité proto, že ukazují pomocí vrstev, co se na místě odehrálo po výstavbě chrámu. Ten je podle všeho dosti velký, zatím se nám podařilo zčásti zdokumentovat část kamenného nádvoří a několik patek obrovských sloupů. Z nálezů vyniká především torzo sochy panovníka 25. dynastie (Taharka?). Zachoval se podstavec a spodní část kráčející sochy panovníka. A není vyloučeno, že se nám povede nalézt i další části této sochy.

Neprozkoumaná pyramida

Paralelně proběhla analýza poslední nevykopané pyramidy v nedalekém Kurru. Tato oblast byla jedním z prvních pohřebišť panovníků napatské říše, přičemž největší hrobka, skrývající se pod největší pyramidou na pohřebišti, nebyla nikdy prozkoumána. Důvod je prozaický, vchodová část do podzemí je značně poničena a hrozí zával. S firmou Inset pracujeme na projektu, který by nám zpřístupnil nitro pyramidy, abychom ho mohli zdokumentovat.

V předcházejících dnech proběhl také první průzkum vlastní vesnice Usli, která podle všeho stojí na zbytcích rozsáhlého starověkého města. Identifikovány byly rozsáhlé plochy, kde dodnes stojí zbytky starověkých staveb. Našli jsme s pomocí místních informátorů i tři starověké studny vyzděné z bloků pískovce, které byly donedávna používány.

Na výzkum zbývá ještě několik dní... ■

Autor je profesorem egyptologie